

Proč odmítají očkování proti VH-B ?

(Debate revived on hepatitis B vaccine value)

Marvick Ch. , Mitka M.

JAMA, Vol. 282, 1999, č. 1, s. 5-16

Volně přeložil a doplnil MUDr. Plesník

Podle názoru mnoha vědců povede očkování novorozenců proti VH-B k eradikaci této infekce, která každý rok postihne zhruba 200. 000 Američanů a 4-5 tisíc jich usmrtí.

Ale pár křiklounů tvrdí, aniž by k tomu měli být jen skrovné vědecké argumenty, že by se neměli očkovat všichni kojenci, neboť očkování může vyvolávat onemocnění roztroušenou sklerózou, může vést k syndromu náhlého úmrtí dětí, ke vzniku autismu, diabetu a autoimunních nemocí. Tato skupinka tvrdí, že masové očkování prospívá jen ziskuchtivým výrobcům vakcíny.

Dalším argumentem protivníků očkování je fakt, že většinu osob infikovaných HBV představují injekční toxikomani a promiskuitní osoby. Podle jejich názoru by se měly očkovat místo všech kojenců jen tyto populační skupiny.

Epidemiologové na to namítají, že až u 40% infikovaných HBV nelze zjistit zdroj a přenos nákazy a že děti mladší pěti let, i když tvoří jen zlomek z počtu infikovaných, mají největší riziko získat chronickou VH-B a zemřít na cirhosisu a Ca jater.

Odpůrci vakcinace také žádají zrušení nařízení platícího ve 42 státech USA, že děti musí být očkovány proti VH-B ještě před nástupem do základní školy. Upozorňují rodiče, že řada států uznává zdravotní, náboženské a filozofické důvody, které mohou využít proti povinnému očkování. Do svých snah zainteresovali veřejné sdělovací prostředky, k propagaci svých názorů využívají internet a usilují o získání podpory mezi legislativci.

Státní podvýbor pro trestní právo, drogovou politiku a lidská práva projednával 18. 5. 1999 kauzu "Vakcína proti VH-B: prospívá či poškozuje lidské zdraví ?" Podvýbor, jemuž předsedal John L. Mica, vyslechl svědectví poškozených a jejich rodičů, představitelů státu, vakcinologů i obhájců obou stran. Předseda uvedl, že slyšení nemá za účel odradit rodiče od očkování jejich dětí, ale má objasnit politické otázky, jako případný konflikt zájmů státu a farmaceutického průmyslu, nebo jak se osvědčuje systém hlášení nežádoucích povakcinačních reakcí a zda způsob odškodňování vakcinací poškozených osob je přiměřený.

M. Belkin, přesvědčený o tom, že očkování bylo příčinou smrti jeho dcerky, uvedl, že kojenci jsou vystavováni riziku nebezpečných reakcí z důvodu ochrany starší populace: "Téměř každý novorozenec v Americe je dnes vítán při příchodu na svět injekcí vakcíny proti pohlavně přenosné nemoci, která jej neohrožuje. A to proto, že zdravotní úřady nejsou schopny donutit k očkování spodinu společnosti, prostitutky, homosexuály a promiskuitní osoby. To je příčina univerzálního očkování všech dětí".

Ale svědkyně Karen, členka Společnosti rodičů dětí s chronickou infekční nemocí, zdůraznila riziko vyplývající pro neočkované děti při styku s dětmi-nosiči HBV, nebo u nichž se o nosičství ještě neví. Svědkyně neuvedla své celé jméno, neboť její osmiletý synek prožil VH-B a nyní se bojí, že bude v kolek-

- 2 -

tivu vystaven ústrkům. "Můj chlapec vás může infikovat při užití společného zubního kartáčku na táboře, pokousáním, potřísněním hraček a předmětů svou krví, nebo při zápasech a dětských rvačkách atd. Existují mladí, asymptomatictí, dosud neodhalení nosiči viru. Infikované děti a mladiství se běžně stýkají i s vašimi dětmi".

Na to opáčil Belkin, proč se tedy raději nezjišťuje infekce HBV u rodiček místo očkování všech novorozenců. Odpověděl si na to však sám když uvedl, že důvody jsou nejspíše ekonomické a že jak výrobci vakcín, tak představitelé státu a lékaři mají větší zájem o vakcinaci, než o vyšetřování.

Není pochyb o tom, že SmithKline Beecham a Merck & Co Inc, výrobci vakcíny, na ní značně vydělávají. Centrum kontroly a prevence nemocí (CDC) uvedlo, že stát nakupuje jednu dávku vakcíny proti VH-B asi za 9 dolarů, ale cena pro privátní sektor činí asi 22 dolarů. Vynásobíte-li si cenu třemi, což je základní očkovací schema proti VH-B a přidáte k ní náklady očkujícího lékaře, musíte ještě to celé vynásobit téměř čtyřmi miliony dětí, které se každý rok v USA narodí. Zisk výrobců vakcíny je zřejmý a to ještě není započítán zisk z prodeje a licencí v zahraničí.

Pokud se týká skríningu rodiček na infekci HBV uvedlo CDC, že velká většina z asi 30. 000 kojenců a dětí, infikovaných HBV před zavedením pravidelného očkování novorozenců, se nenarodila nosičkám HBV.

Ředitel odboru hepatitíd při CDC, Harold S. Margolis, potvrdil, že vakcína je bezpečná a její nezávadnost je trvale sledována. Uvedl výsledky několika studií, které nepotvrdily příčinnou souvislost očkování proti VH-B se závažnými neurologickými následky, jako je zánět N. opticus a syndrom Guillain-Barré. Zmínil se i o předběžných výsledcích francouzských a anglických studií, které neprokázaly signifikantní souvislost očkování proti VH-B se vznikem roztroušené sklerózy.

Margolis také připomenul, že roku 1992, což byl první úplný rok po zavedení všeobecného očkování novorozenců proti VH-B, bylo hlášeno 4. 800 případů náhlého úmrtí kojenců, při čemž proočkovanost kojenců byla v té době jen 8%. V r. 1996 stoupla proočkovanost na 82% a počet náhlých úmrtí kojenců klesl na 3. 000.

"Rutinní očkování kojenců je osvědčený postup k předcházení přenosu závažných infekcí a chronických jaterních nemocí. Pouze vysokou proočkovaností našich dětí můžeme optimálně chránit nejen je, ale také celou společnost", uvedl Margolis.

Diskuze kolem bezpečnosti vakcíny proti VH-B je jen částí mnohem širších protestů odpůrců očkování. Při různých příležitostech zpochybňují bezpečnost řady vakcín, včetně vakcíny proti varicele nebo kombinované vakcíny proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám. Při slyšení v této kauze profesor S. Katz uvedl své přesvědčení, že bude-li rodičům dána možnost nesouhlasit s očkováním a bude-li nutno

poskytovat jim před očkováním podrobné informace, pak se můžeme rozloučit s nadějí na eradikaci VH-B i jiných infekcí. Důkazem je situace v USA, kdy přes dostupnost bezpečné a účinné spalničkové vakcíny od konce šedesátých let stále ještě dochází k opakování epidemií spalniček. Příčinou je nízká proočkovanost, pohybující se mezi 60 - 70 %, zapříčiněná tím, že s očkováním musí souhlasit rodiče. Doslovně řekl: "Mohu vás ujistit na základě zkušeností z USA i z jiných států, že pokud se

- 3 -

nebudeme snažit o dosažení vysoké proočkovanosti, opět se u nás rozšíří závažné infekce. Některé vyvolají epidemie a jiné, jako třeba VH-B, u nichž se poškození zdraví třeba ihned neprojeví, povedou ke chronickým onemocněním, cirhóze a rakovině jater. "

V tomto prvním stání se ještě podvýbor nedobral konečného rozhodnutí. Předseda Mica nařídil další stání, speciálně zaměřené na dodržování zásad odškodňování osob, postižených povakcinačními nežádoucími následky.

Doplněk překladatele

Za 42 let praxe jsem se nejednou setkal s různými odpůrci očkování. Jen málo jejich názorů a tvrzení vyvolávalo shovívavý úsměv. Většinou volili taktiku mrtvého brouka, nereagovali na pozvánky k očkování a doufali, že nás omrzí čekání, že na ně zapomeneme. Tady stačila výdrž a využití tehdy platných předpisů o poskytování přídatků "za řádnou péči" o děti, nebo o předložení dokladu o očkování před přijetím do dětského kolektivu.

Agresivnější rodiče, většinou soustavně ohlupovaní členové některých sekt, nebo naivně důvěřiví čtenáři časopisů jako byla Tina nebo Reflex (co je vytištěno musí být přece pravda !), přemohla jen autorita zákona a trestní postih.

Nejsložitější však byl odpor k očkování mezi samotnými zdravotníky a jejich rodinami. Jakoby jakékoli zdravotnické vzdělání a zaměření bylo současně puncem neomylnosti i v otázce imunizace. Ke cti pediatriů musím říct, že mezi nimi byli takoví "odborníci" velkou výjimkou. Ale nemohu zapomenout na jednoho přednostu oddělení biochemie, který v době zahájení vakcinace pracovníků biochemických oddělení silně nedostatkovou vakcínou proti VH-B ostentativně očkování odmítl nejen za sebe, ale i za celé oddělení. Při vážném pohovoru a opakovaném jednání s ním tvrdil, že četl o nákaze stovek očkovaných AIDS, obsaženým v podávané očkovací látce. Prokázalo se, že číst skutečně uměl, ale jen český a bídě i ruský text. Co to bylo za shánění literatury, překladů odborných statí a výsledků studií, projednávání účinnosti desaktivčních postupů při výrobě vakcíny. . . . Nejvíce nám pomohlo jeho odvolání z funkce. A nebyli to vždy jen mladší a nezkušení pracovníci. Řekl bych, že téměř beznadějně bylo přesvědčovat starší pracovníky, zejména ve vedoucích funkcích.

Nedávné dvěstěpadesátileté výročí od Goethova narození mi připomělo jednu z jeho hlubokých úvah, kterou jen co do autorství maličko poopravuji:

Staří jsme - ale jsme také chytrí ?

Johan Wolfgang Alzheimer